

DISC. XXX.

1 **L**etertia Carta de anno 1607. instituit heredes Octavio scario, illum gravavit ad solvendum ducatos 400. mill. erogandos in pias causas, quando & quibus declaratum fuerit per Petrum Religiosum, ejusdem testatrix etiam fratrem, quo illico declarante solvi debere ducatos 2500. quibusdam Ecclesie & piis locis, prompte sequitur fuit; Cumque post annum Officialis Fabricae S. Petri juxta facultates & stylum utrumque requisissent ad declarandum, & respective ad implendum in residuo testatrix voluntatem, fiduciaris replicavit, adhuc purificatas non esse conditiones a testatrice prescriptas, & consequenter heredes declaravit non teneri, unde propterea dicti officiales ab ulterioribus molestiis abstinuerunt. Post annos autem octo fiduciaris proleptis abstinuit ex praefato residuo spectate ad clericos regulares minores S. Iosephi ducatos 750. cum onere Missarum in perpetuum, declarando etiam a die mortis testatrix decursum esse interesse importans ducatos 375. Unde propterea in vim dictae declarationis curatores Joannis Antonii minoris, praefati Octavii interim defuncti, filii & heredes, ex utraque summa foris, & interesse infidelis constata importante ducatos 1075. imposuerunt censum ad rationem septem pro centenario, cujus fructus Joannes Antonius factus major multorum annorum spatio per solvit; Admonitus vero deinde de praefato contractu invaliditate, quodque propterea etiam foris principalis ita extincta esset, solutionem in futurum facere denegavit, atque cum prudenti praeventione, ipsos Clericos Regulares pro absolutoria a debito, ac repetitione indebiti soluti convenit in Tribunali Ecclesiastico Nuntii Apostolici, a quo per appellationem a quadam incidenti introducta causa coram A. C. ab isto post plures inspectiones prodit sententia dicto Joanni Antonio favorabilis, ipsum absolvendo a debito tanquam extincto, a qua sententia pendet appellatio in Rota.

2 In istis autem disputationibus, praesupposita etiam per scientes pro creditoribus nullitate contractus censuali ob defectum formae praescriptae per Bullam Pii V. quam in Curia absolutum est, omnino neglectis illorum Doctorum traditionibus, ac illorum Tribunalium secularium praxim servandam esse in Regno Neapolitano, ut advertitur supra in *Baren. census, disc. 17.* & pluries in sua materia *sub tit. de censibus;* Insistebant in eo quod spectato effectu id nil referret, quoniam ubi debitum, pro quo census impostus fuit, apertum est producere fructus, seu usuras ratione damnorum & interesse, tunc idem fructus ex ista ratione debentur, ut in specie firmatum fuit per Rotam in *d. Baren. Censu 16. Junii 1661. coram Verosio,* ubi concordantibus, & est propositio vera, quam Ego scribens pro debitore non negabam in genere, sive in abstracto in suis casibus distincte consideratis supra in eadem *Baren. disc. 17.* impugnabam tamen ejus applicationem ad casum.

3 Quare pro methodica controversia tractatione, tres constituebam inspectiones: Primo an pro dicta forte scuto, 700. deberetur interesse a die declarationis factae per fiduciarium citra; Secundo an idem interesse deberetur pro tempore praecedenti, ab illo scilicet mortis testatrix usque ad illud declarationis factae per fiduciarium, & an huic deferendum esset necesse; Et tertio, quatenus etiam istud interesse, juxta fiduciarium declarationem deberetur, an illud esset alterius interesse productivum, mediante ejus conversione in fortem, ut sequitur fuerat.

4 Quatenus pertinet ad primum, quamvis Ego scribens pro debitore tanquam Advocatus, deducem eadem fundamenta, quae habentur in *Marchiana, disc. praecedenti* super usuris, vel accessionibus ex legato quantitatis, cessantibus legitimis requisitis, non debendis, etiam favore Ecclesiae, vel pia causa, cujus favor, seu privilegium, adinstar minoris, vel pupilli, consistere solum videtur in mora irregulari, non autem in aliis, quoniam in materia usurarum ex juris Divini dispositione naturaliter, & intrinsece mala, privilegiata non debet esse Ecclesia, atque cultus est iustitiae & pietatis, atque privatorum exemplar esse teneri; Nihilominus reflectendo ad veritatem, credebam post sequutam declarationem istud legatum esse fructiferum, ex eadem ratione infirmata in *dicta Marchiana* occasione responsi dati in *una Florentina*, quod scilicet ageretur de quantitate per necesse investienda in bona stabilia, vel alios tutos effectus fructiferos, qui loco stabiliam habentur, stante annexo onere Missarum, quae singularis annis ex hujus legati fructibus ex testatrix voluntate celebrari debebant, unde propterea de

plano intrare videntur interesse recompenfativum illorum fructuum, qui percepti essent ex investimento, quod sequuta solutio debito tempore, absque dubio factum esset; Et sic mora haeredi in non solvendo id quod ex privilegio more irregularis absque alia impellatione solvere debebat, fuit causa proxima, & immediata damni, & ne fructus perciperentur; Atque cum hac distinctione recipienda videtur tradita per Marana jun. *respons. 14. par. 1.* ubi scribendo tanquam Fabricae Advocatus probare conatur cursum hujusmodi interesse, etiam ex legato quantitatis, licet ipse procedendo cum opinionibus, quae ibi apud facultates habentur, non descenderat ad has distinctiones.

7 Quo vero ad alteram inspectionem super interesse temporis praecedentis, eodem sensu veritatis retento, dicebam nullo pacto illud deberi, quoniam legatum non erat certum & parum, ita ut heres illico agnovit se illius debito rem, & susceptive elapso praefato tempore mortuum, cum, ut supra, in hoc consistat Ecclesia, vel pia causa privilegium, ut scilicet incurrat mora etiam sine interpellatione alias necessaria, cum in legato non intrat regula textus in *magnum, C. de contrahen. & committen. stipulat.* quod dicit interpellari pro homine, ex eo quod heres credere potest legatum non esse agniturum, ex iis, quae habentur in *Britania, seu Januam. Sub tit. de feud. disc. 108. sed sine mora tam regulari, quam irregulari absolutum est nullus usuras, vel interesse debere ad communiter notata in l. lecta, ff. si cert. per. ex collectis per Gregor. 4. num. 3. Gregor. & Add. dec. 148. & in his terminis pro absoluto admittitur apud Rovit. dec. 90.*

8 De nulla vero nota haeres in proposito convinci poterat; Ego qua fiduciarium non declaraverat, an cui & in quos usus istud residuum solvendum esset, unde hic actus negativus ad illum excludendum adhuc sufficiens esset; Tum elicitus ob alium actum positivum declarationis in supra ab eodem fiduciarium factae coram Officialibus Fabricae, quod adhuc purificatae non essent conditiones per testatricem adhibita, unde propterea dicti Officialis ab ulterioribus molestiis abstinuerunt pro legari implemento, & consequenter haeredis bona fides remanebat imdebita.

9 Agnoscebant scribentes in contrarium difficultatem, Verum replicabant praemissa recte procedere, quando ageretur de interesse, quod pereretur ex sola dispositione juris, ac ratione morae, secus autem in hac facti specie, in qua idem interesse debebatur ex declaratione facta per fiduciarium, cui deferendum esse inestabente periode ac si ita demandatum esset ab ipsa testatrice, cujus voluntas ita per fiduciarium organum explicata dicitur ad text. in *l. Theopompus, ff. de dole. praescripta*, ubi communitur scribentes, & est recepta traditio, de qua in sua materia *sub tit. de testamentis & ultimis voluntatibus*; praesertim in *Perusina erectionis Canoniciatus*; Verum eodem sensu retento veritatis, quam etiam iudex agnovit, dicebam motivum nullam habere substantiam, quoniam si etiam ipsiusmet testatrix directum & expressum iudicium super usuris ex legato quantitatis praestantis non est attendendum ex deductis per Leotar. *de usur. qu. 18. & hoc eod. tit. frequenter*, multo minus in hoc deferendum est fiduciarium, cum non possit plus operari factio quam veritas, neque magis deferendum veniat terti, cujus personam hujusmodi fiduciarium gerere dicitur, quam ipsimet principali; Potissime quia non intercedebat iuramentum, quod juxta magis communem, & acceptam opinionem per hujusmodi fiduciarium utroque testium personam gerentes praestandum est, ut ex traditione Bart. in eadem *l. Theopompus, num. 7. Calt. conf. 54. n. 2. lib. 4. Martin. Andr. dec. 73. nu. 3. & 4. Romana honorum 4. Maii 1646. Arguell. Perusina erecl. Canonici. 4. Maii 1665. confirmata 1. Febr. 1666. Carpinea, & habetur latius actum de materia in eadem *Perusina. Sub tit. de testamentis & ultimis volunt.**

11 Et clarius dum ipsem declaraverat, quod adhuc non cessaret dies legati ob non purificatas conditiones a testatrice praescriptas. Et consequenter omnino improbabile videbatur, quod ipsa testatrix hujusmodi interesse onus interim demandare voluerit; Atque in hac materia fiduciariorum, receptum quoque legit, verisimilitudinem attendendam esse, ex iis, quae habentur super istud deducta in *d. Perusina Canoniciatus*, & in supra allegatis decisionibus in ea causa editis coram Carpinea; Veritas tamen erat, quod stante falsa opinione illius regionis, ut pro quocumque debito, etiam ex causa mutui tanquam per quandam consuetudinem curat interesse, ista explicatio proveniret magis ab erronea opinione ejusdem fiduciarium, quod dictum interesse decurreret.

12 Hinc proinde opus non erat assumere tertiam inspectionem

SUMMARIUM.

- 1 *Facilis series.*
- 2 *An legatarius conditionalis defecta conditione faciat interitum fructus suos.*
- 3 *Utrum legatum de jure civili alias debita hodie de jure canonico non praestantur.*
- 4 *An debeantur Ecclesiae, vel pia causa legataria.*
- 5 *In quo Ecclesia, vel pia causa sit in hac materia privilegiata.*
- 6 *Quia ubi agitur de causa pia hinc inde.*
- 7 *Quando etiam legatario quantitatis debeantur fructus seu usurae.*
- 8 *Pia causa debentur ipso jure fructus rei legatae.*

DISC. XXXI.

Benedictus Bisfolus, instituit haerede Collegio Societatis Jesu Florentiae, mandavit haeredis in primis quatuor annis ex ejus bonis, & jurebus haereditariis percipiendos, per administratores deputandos ab ejusdem Societatis Praeposito Generali, singulis temporibus, prout exierunt, consignari domui Probationis ejusdem Civitatis usque ad summam scutorum 10. mill. investitorum in bona stabilia; In codicillis autem disposuit, quod in eventum, in quem recuperarentur credita per ipsum in Civitate Neapolis consequenda, repositum esset in arbitrio ejusdem Praepositi Generalis dicta scuta 10. mill. Collegio, vel Domui applicata, prout expedire judicaverit; Quare sequuta post aliquod tempus dicta recuperatione, determinaque P. Generali dicta scuta 10. milla ad beneficium Collegii cedere debere. Cum hoc medio tempore summa ex fructibus obventa per administratores in emptionem bonorum ac jurium fructiferorum essent conversae, praetendebatur ex parte dictae Domus Probationis, eos a Collegio haerde sibi tanquam Legatario deberi, dictaque controversia in forma extrajudiciali delata ad eundem P. Generalem, ab isto de meo voto pro veritate conclusus.

Contra petentem fructus respondendum censui, ex eo potissime fundamentum, quod legatum praedictum non fuit purum, sed conditionale, & sub conditione, quae sine dicitur suspensiva, sive resolutoria, reducit causam ad non causam, & titulum ad non titulum, ac efficit, ut Domus praedicta non fuerit legataria, & consequenter nullum jus habere poterat hujusmodi fructus percipiendi, absque necessitate assumendi aliorum inspectionem super retroactione favore legatarii ad sum initium, cum illa intraret, quae Domus praedicta, cujus jus eventualiter est resolutum, percepisset hoc medio tempore fructus, ad quorum restitutionem alter legatarius veniret agendo, sed cum fructus praedicti percepti essent per ipsum haereditem, cujus favore purificatio conditionis fecit, ut legatum sibi applicaretur, seu verius, ut ejus obligatio praestandi legatum resolveretur ac cessaret, videtur nullum superesse titulum, cujus ratione, ille qui veniebat agendo, detectus non legatarius & non dominus, praetendere posset ab eo, qui declaratus est dominus, praetendere posset ab eo, qui declaratus est dominus, fructus qui nunquam dantur, postquam quis agnovit se non esse dominum, quoniam agitur de percipiendis, vel de extantibus, cum solum tentetur excusatio a restitutione eorum, qui in statu bone, vel non male fidei percepti, & consumpti sunt ex deductis *dec. 3. part. 7. rec. Greg. & adden. dec. 74. Baratt. & Add. dec. 148. & passim.*

Quia vero plures Consulti, ac etiam Morales dictae Civitatis plene pro Domo acrice scripterunt, pleraque deducens circa privilegium Ecclesiae, seu pia causa super ascensionem inter usurios ex legato etiam quantitatis, sive super translatione domini legatae, quo ipso jure fit in Ecclesiam, cui proinde fructus debeantur; Idcirco ad satisfaciendum; tam scriptis, quam etiam iis, qui praesentes dictae Domus partes tuebantur, examinando materiam fructuum, seu accessionum legatorum, duas in proposito constituebam inspectiones. Unam super usuris, seu accessionibus per haereditem debitam Ecclesiae, vel pia causa pro legato quantitatis, istius solutione pendente; Et alteram super fructibus illarum specierum, seu bonorum, in quorum acquisitionem legata quantitas per administratores singulis quibusque temporibus ex testatoris iudicio erogata fuerat.

Quoad primam, quamvis inspecta juris civilis dispositione, data mora in haerde, ab isto usurae legatorum, licet in quantitate consentientium, legatariis debeantur, ad text. in *l. 1. C. de usur. legat. cum concord.* Attramen receptum est hanc juris civilis dispositionem de jure canonico, in hac materia Bald.

FLORENTINA FRUCTUS LEGATI INTER COLLEGIUM, ET DOMUM PROBATIONIS SOCIETATIS JESU FLORENTIAE.

Discursus pro veritate.

De usuris legati consentientis in quantitate, An debeantur legatario conditionali, cujus jus ex subsecuti resolutum sit, si pecunia interim fuerit per haereditem investita in bona fructifera.

de adest dilatio, qui pendente, etiam in terminis fructuum...

Difficilis in proposito cadere solium poterat in eo, quod...

Hinc proinde concludendum inspiciendum esse, an isti...

Quarens vero ad limites juris communis legitima prae...

HORTANA SPOLII PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM CASICCHIIS.

Discursus pro veritate.

De requisitis ad damna & interesse passa per fidejussorem...

SUMMARIUM.

- 1 Falsi seris. 2 Fidejussor non potest usuras pecunia soluta pro principali...

D I S C. XXXIV.

Fidejussor per Michaelae Cascechio illi de Plantis, qui...

Alter casus est fidejussoris, qui debitorum pro principali...

Respondi, quod quavis menteret auctoritas dictarum...

Pars I. De Usuris, & Interesse, Disc. XXXIV.

lis in proposito sufficiat, dicebam plures casus distinguendos...

Quorum primus est: ubi agitur de interesse, quod ipse...

Et nihilominus isto casu, neque iure cautum est, necessaria...

Sed non erat iste casus noster, quem ita insinuare con...

temporis non datur mora, cum ad istam incurrendam re...

Et tamen neque dictis casibus iure cautum est necessarium...

Tertius demum est praecipuus casus noster, ubi scilicet principalis...

Verum quando haec omnia deficerent, ita ut admittenda es...

In nostra vero facti specie videmus esse in terminis clario...

